המוציא יין פרק שמיני שבת

תנא [א]שתי אותיות בדיו [ב](ושתי) אותיות בקולמוס שתי אותיות בקלמרין בעי רבא אות אחת בדיו אות אחת בקולמוס אות אחת בקלמרין מהו תיקו אמר רבא [ג]הוציא שתי אותיות וכתבן כשהוא מהלך חייב כתיבתן זו היא הנחתן ואמר רבא [ד]הוציא אות אחת וכתבה וחזר והוציא אות אחת וכתבה פטור מאי טעמא בעידנא דאפקא לבתרייתא חסר ליה לשיעורא דקמייתא ואמר רבא [ה]הוציא חצי גרוגרת אחת והניחה וחזר והוציא חצי גרוגרת אחת והניחה ראשונה נעשה כמי שקלטה [כלב] או שנשרפה ופטור ואמאי הא מנחה הכי קאמר ואם קדם והגביה ראשונה קודם הנחת שניה נעשית ראשונה כמי שנקלטה [ו] או שנשרפה ופטור ואמר רבא [ז]הוציא חצי גרוגרת והניחה וחזר והוציא חצי גרוגרת והעבירה דרך עליה חייב ואמאי הא לא נח כגון שהעבירה תוך שלשה [ח]והאמר רבא תוך שלשה לרבנן צריך הנחה על גבי משהו לא קשיא כאן בזורק כאן במעביר [ט]תנו רבנן הוציא חצי גרוגרת וחזר והוציא חצי גרוגרת בהעלם אחד חייב [י]בשתי העלמות פטור [יא]רבי יוסי אומר [יב]בהעלם אחד לרשות אחד חייב לשתי רשויות [יג] פטור [יד]אמר רבה [טו]והוא שיש חיוב חטאת ביניהם אבל כרמלית לא אביי אמר אפילו כרמלית אבל פיסלא לא ורבא אמר אפילו פיסלא ואזדא רבא לטעמיה דאמר רבא רשות שבת כרשות גיטין דמיא: [טז]כחול כדי לכחול עין אחת: עין אחת הא לא כחלי אמר רב הונא שכן צנועות כוחלות עין אחת מיתיבי רבי שמעון בן אלעזר אומר כחול אם לרפואה כדי לכחול עין אחת אם לקשט בב' עינים תרגמא הילל בריה דר' שמואל בר נחמני כי תניא ההוא [יא] בעירניות: ([יב]שעות כדי ליתן ע"פ נקב קטן: תנא כדי ליתן ע"פ נקב קטן של יין): דבק כדי ליתן בראש השפשף: תנא כדי ליתן בראש שפשף שבראש קנה של ציידין: זפת וגפרית כדי לעשות כו': תנא כדי לעשות נקב קטן: 'חרסית כדי לעשות פי כור כו': למימרא דשיעורא דרבי יהודה נפיש [יח]הא קיי"ל דשיעורא דרבנן נפיש דתנן [יט]רבי יהודה אומר כדי ליטול הימנו מדת מנעל לקטן אימא כדי לסוד פיטפוט כירה קטנה: [כ](סובין כדי ליתן על פי כור של צורפי זהב):

ת"ר

אות אחת בקולמוס ואות אחת בקלמרין. תע"פ ששי קולמוסים מצטרפי כה"ג שמא לא מצטרפי:

והעבירה דרך עליה. מפרש הרב פורת דה"ה אפי' שלא דרך עליה אם העבירה תוך שלשה לקרקע מצטרף דהא אמרינן בסמוך בהעלם אחד חייב אפילו לשתי רשויות ואפילו רבי יוסי לא בעי אלא רשות אחת אבל עליה לא בעי ונקט דרך עליה דאפי' גבוה מן הקרקע ג' טפחים חייב כיון דהוי תוך ג' לאתי גרוגרת המונחת ע"ג קרקע[כא]:

והא אמר רבא תוך שלשה לרבנן צריך הנחה ע"ג משהו. תימה לר"י דתנן לקמן בריש הזורק (דף לז:) הזורק מרה"ר לרה"י וה"ר כאמצע ר' עקיבא מחייב וחכמים פוטרין ותני עלה בגמרא [לח:] תוך ג' לד"ה חייב אלמא לר"ע לא בעינן הנחה ע"ג משהו תוך ג' ותירץ דרבא סבר כרבי יהודה דהמונח תפילין (עירובין לז:) גבי היה קורא על ראש הגג כו' רבי יהודה אומר אפילו אינו מושלך מן האדר אלא מלא המוט גוללו אלא וטעמא דאפילו אין מיגודו בידו ליכא איסור אם מניחו אלא דבעי הנחה ע"ג משהו כדאמר התם בגמרא ופ"ת ומאי פריך התם לימא רבא כתנאי אמרה לשמעתיה דע"כ כתנאי אמרה דתנא דבריתא דהזורק לא סבר כוותיה וי"ל דהכי פריך לימא כתנאי דמתניתין דהתם אמרה לשמעתיה דבהא לא קפיד אם תנא דבריתא פליג עליה אלא דלא ליפלגו עליה רבנן דמתניתין דהתם מיהו תימה לר"י דלקמן בהזורק (דף לז:) תנא מרה"י לרשות הרבים ועבר ד' אמות ברה"ר ר' יהודה ממייב וחכמים פוטרין ומסיק לעולם רבי יהודה מדא הוא דמחייב וחכמים פוטרין לגמרי ומשכחת לה דאמר עד דנפקא לרה"ר תנא דרבי יהודה סבר אמרי' קלוטה כמי שהוחה דמיא אלמא לא בעינן לרבי יהודה הנחה ע"ג משהו ונראה לר"י דהתם מיירי במתגלגל ברה"ר ועדיף משאר קלוטה באויר והוי כמונח לרבי יהודה והא דקשה ממתני' דהתם[כב] דקתני זרק לתוך מרגע אמות ומתגלגל תוך לארבע כו' אם [כד"ה אחזתו] נפרש בעז"ה: **בהעלם** אחד לרשות אחד חייב. הקשה רבינו תם דאמר בהכונה (לקמן קד:) כתב אות אחת בעבריו ואות אחת בגיפורי חייב ונראה לו דגירסת ר"ת מרשות אחת חייב מב' רשויות פטור דבעי עקירה ממקום אחד ור"י אומר דודאי גבי כתיבה אית לן למימר מחוסר קרינה אלא ממחוסר מעשה דמי אבל הוצאה לא הוי עד דמייתי תרוייהו לרשות אחד: **אבל פיסלא** לא. בגיטין בפרק הזורק (דף עז:) משמע דאית ליה ד' אמות על ד' אמות ואינו גבוה י' ט"ג גבוה י' ואינו רחב ד' ואומר ריב"א דלגירסת רמ"ת צריך לפרש הכא דאמרי' דבריה כגון שהכניס מכמפין עליו דאי כרמלית אאמר אפילו כרמלית וכהא דאמר דאפילו פיסלא סבר אף על פי שהוא רשות הרבים כיון דלענין גיטין אינו מקום כפי עצמו הכי נמי מחלק רשויות ולר"י נראה דאפילו פיסלא שהוא כרמלית ושני ליה לאביי בין כרמלית המיטלטלת לשאינה מיטלטלת: **מיתיבי** רשב"א אומר. לרב הונא פריך דאי אלא דב הונא הוה מוקמי מתני' לרפואה: **אם** לרפואה. פי' רבינו שמואל אם לרפואה הנעשה זה מיישן עליו כל העולם כדי לכחול עין אחת דלרשב"א אית ליה[כג] דנתמייב זה בהמשכתו של זה ואם לקשט כלומר אם לא הנעשה לרפואה אלא לקשט כדי שתי עינים דקתמנו עומד לקישוט ואין נראה לר"י דלעיל תנא דס כדי לכחול עין אחת כד"מ כמולגיע בכל שהוא אלמא במלגיע חייב בכחות מלכחול בו עין אחת ונראה לר"י דה"פ אם לרפואה שאותו כחול לאור לרפואה שעורו כדי לכחול עין אחת אפי' לא הנעשה לכך אי נמי אם לרפואה שבאותו מקום עושין אותו לרפואה ואם לקשט שעושין אותו לקישוט ואין רגילין לעשות ממנו רפואה כדי לכחול שתי עיניה: **חרסית** כדי לעשות פי כור. תע"ג דאמר לעיל (דף עט.) אין אדם טורח לגבל טיט כדי לעשות בו פי כור מכרסת תשיב עפי מטיט דמלגיעין אותו לעשות פי כור של צורפי זהב אי נמי הכא המולית דר' שמעון בן אלעזר אם לתכשיט ב' עינים אוקימנא (בעירנות) [שאינן רגילות לצאת לשוק, ואין שם שוק לצאת אליה. חרסית כדי לעשות פי כור של צורפי זהב, ר' יהודה אומר כדי לעשות פיטפוט. פירוש פיטפוט, נבשושו או בגין בארץ ששופתין עליו את הקדירה. וג' פיטפוטין הן. ויש שסומכין פטפוט לכוחל ומניחין עליו את קדירה וסומכין אותו לכוחל. ומקשינן כי מכדי בשיעורא דשבת קא חזינן דר' יהודה קא מחייב וממעט מן שיעורי דרבנן, דהא לענין נמי לרבנן לא מחייבי אלא בכדי לעשות תלאי לנפה ולכברה, ור' יהודה מחייב אפילו על מה שנתלולין ממנו מדת מנעל לקטן. ומוקמינן להאי פטפוט לכירה קטנה קאמר, והוא בציר מן פי הכור של צורפי זהב.

מסורת הש"ס

(א) [נ"ל שתין], ב) לקמן ק. [ועיריכין לח:], ג) כ"ב נה: כריתות יז, ד) [כ"ב נו.], ה) [לקמן ע"כ ד"ה פא.], ו) [לעיל עח.], ז) רש"ל מ"ש, ח) [דף ל:], ט) בכילה לב. רש"י ד"ה מלגסין חלרות משמע שעירעיות ג"כ לשון עיר ופירוהו כנות כרך קטן וכל"ל [קליינשמעד טערינען], י) [ע"ש תוס' פסחים פח: ד"ה דמגלגלין], כ) [דף ק.], ל) [לעיל עז.].

הגהות הב"ח

(א) גב' עבשית דאמרה כמי שקלטה כלב לו שנטרפה: (ב) שם לאמי רשויות פטור. כ"ב ע"ל נמ' הזורק רש דף לח: (ג) שם סהוא בעירעיות. דנמ כדי ליתן בלאם הפפסף תנא כדי ליתן וכו' של ציידין. רשעוה כדי ליתן על פי נקב קטן תנא כדי ליתן על פי נקב קטן של יין. מרסית כדי לעבות כלי. ויעקרא ומא ונפרים כדי לעבות מ' נמתק: (ד) רש"י ד"ה כסמוה מהלך וכו' הנחת נוסו הנחת חפץ אפילו הכי: (ה) ד"ה מסר ליה שיעור: (ו) ד"ת ואמאי וכו' דנכשלם אחד הוציא מלמרסי לכ:

גליון הש"ם

גמ' בשתי העלמות פטור. עי' לקמן דף קה ע"ב: שם ד"א בהעלם א' ברשות אחד חייב. עיין לקמן דף לח ע"ב: רש"י ד"ה והוא שיש חיוב חטאת וכו' בגון קיבף יותר מבית סאתים. עי' לעיל דף ז ע"ת ול"ע:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

רבינו חננאל

היתה נקובה מצידה. [נ"א: קלמרין בלשון יון הוא בית הדיו שכותבין ממנו הספרים. פירי' ראי' מפיק ליה (כלי) בדיו כדי לכתוב שני אותיות בקולמוס חייב ואתו'א] מפיק ליה בכלי בעאי טפי. דלאו כל הדיו דהוא כתבא נפיק בקולמוס. דהילכך צריך טפי כי היכי דליפוק בשיעור שתי אותיות. ומפרש כן בירושלמי דתניא אם בכלי צריך יותר ומאן דמפיק דיו בכלי כדי לכתוב בו. חייב על הדיו ואינו חייב על הכלי מפני שהכלי טפילה. ותנן המוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלי. פטור אף על הכלי. שהכלי טפילה לו. המוציא אוכלין כשיעור בכלי. חייב באוכלין ופטור על הכלי. ועקירת זה הדרגון מן הכלי כרשות היחיד והנחתו ברשות הרבים בנייר. הויא עקירה והנחה כדאמרי' התם ידו של אדם חשובה לו כד' על ד' אמות. בכאן בקולמרין חשובין לו ד' על ד'. פירי' קולמרין מחבורה של סופרים והוא ידוע בארץ אדום. והא דבעא רבא בשיעור אות אחת הוציא בקולמוס וכשיעור אות אחרת בכלי עלתה בחיקו). כתיבתן הנחתן. אע"ג דבעיא בהוצאה עקירה מרשות [זה] והנחה ברשות אחרת ע"ג מקום ד'. כי היכי דהתם אמרינן ידו של אדם חשובה לו כד' [על ד'] הכי נמי הכא כתיבתו הנחתו. דהיכא דהוציא חצי גרוגרת שהוא חצי שיעור הוצאה והנחה. וחזר והוציא חצי גרוגרת אחרת. אם הניח את החצי השני קודם לראשון. או שהעביר דרך עליו של ראשון בקרוב ג' טפחים חייב. וזו היא שמעתא דרבא משום דהאי חצי גרוגרת ודהיא חצי גרוגרת מצטרפין לחיובו. ואף על פי שלא הניחו. דהתם דצריך לנוח בזורק. אבל הכא במעביר אין צריך הנחה. אבל אם קדם והגביה את החצי הראשון קודם הנחת החצי השני. ודוקא ברחוק יותר מג' מן ההיא חצי ראשון כדי שלא יהא מעביר עליו. נעשה הראשון כמו שנקלט או שנשרף ופטור. ת"ר הוציא חצי גרוגרת והניחו בהה"ר. וחזר והוציא חצי גרוגרת בהעלם אחד חייב. בשני העלמות פטור. ר' יוסי אומר בהעלם א' מרשות אחד חייב. מב' רשויות פטור. ואביא דשנו בגירסא דהא ברייתא נגרסי ברשות אחד חייב בב' רשויות פטור. ומסתתמא לפום כן שמעתא. ואי איכא דשטיף יא"כ [ואמר כן] לרשות אחת לב' רשויותא). טעות גדולה היא. דלימא הכי קסברי אם הכניס מרה"ר לרשות אחת חייב לב' רשויות פטור. והכי קאמר אי אפיק מרה"י בהעלם חצי שיעור לרה"ר. וחזר והוציא כאותו

עין משפט נר מצוה

יז א ב ג מיי' פי"ח מהל' שבת הלכה ט:
יח ד ה ס"ס הלכה כב:
יט ו ז ס"ס הלכה מד:
כ ח ט ס"ס הלכה י:
כא י ס"ס הלכה יא:

רב נסים גאון

ואודא רבא לטעמיה דאמר רבא רשות שבת כרשות גיטין דמיא. ומסמא עיקר דילה בפס' גיטין בפרק הזורק וזף עמ' אמר רב חסדא רשויות חלוקות בגיטין. ומיקמי הכי ושם עז אמרו ההוא גברא דזרק לה גיטא לדביתהו. הוות קיימא בחצר ואזל גיטא נפל בפיסלא. אמר רב יוסף חזינן אי הוי ד' אמות אארבע אמות פלג לה רשותא לנפשה כו'. וסבר רבא כי דין רשויות של גיטין הוא. וכמו שאם יש בזה הפסל ד' אמות על ד' אמות או שיש בגובהו י' טפחים עשה רשות לעצמו ונבדל מכלל החצר. כמו כן הוא מבדיל בין ב' רשויות לענין שבת. ובזה פרק ושם דף עמ' אמר עוד רבא ג' מידות בגיטין. הדדיע אותנו באלו השלש מידות חלוקות דין הגיטין מדין השבת. ולענין רשויות שוו יחד ואין ביניהן חלוקה בדבר זה. וגם נזכרה זו השמעתא של רבא עם זו הבריתא בפרק חזקת הבתים נב:ב דף מה:

רבינו חננאל (המשך)

העלם חצי שיעור אחד לרה"ר, אם מחדא רשותא אפקינן לתרוויהון מצטרפין וחייב. ואי מן ב' רשויות אפקינן פטור. אמר (רבא) [רבה] והוא שיש חיוב חטאת ביניהם. אבל כרמלית לא, כי פרשינן בפרק יציאות השבת שהמוציא מרה"י לרה"ר חייב, אבל המוציא מכרמלית לרה"ר פטור. וקאמר רבה אי הגך ב' רשויות היחיד שהוציא חצי שיעור מזו וחצי שיעור מזו מרחקין מן הדדי ויש ביניהם רה"ר, והמוציא והמכניס מזו לזו יש כו' חיוב חטאת, הרי נחלקו, ועליהם קאמר ר' יוסי מב' רשויות פטור. אבל יש ביניהם כרמלית דלית בה חיוב חטאת כחצא רשותא דמיין, ואם הוציא מזו חצי שיעור וחזר והוציא מזו חצי שיעור חייב. אביי אמר אפילו יש ביניהן כרמלית דאע"ג דלית בה חיוב חטאת, אסור להוציא מזו לזו שמרשות [לרשות] הן, ואם הוציא מזו חצי שיעור ומזו חצי שיעור פטור. אבל אם יש ביניהן פיסלא דלא חשיב למיהוה כרמלית, אלא מקום פטור הוא, הרי הוא כרשות אחת, ואם הוציא מזו חצי שיעור ומזו חצי שיעור פטור. רבא לטעמיה דאמר רבא רשות שבת כרשות הגיטין. ועיקר הא שמעתא בגיטין בהזורק ההוא גברא דזרק לגיטא לדביתהו הוה קיימא בחצר ואזל גיטא נח בפיסלא. אמר רב יוסף אי הואי ארבע אמות פלג ליה רשותא לנפשה, הא לא חדא רשותא היא. וקסבר רבא חדא רשותא בשבת דמיפלגא בפיסלא כי היכי דמפלגא לענין גיטין. ופי' פיסלא, מקום כגון עמוד גבוה עשרה ורחב ד'. כחול כדי לכחול עין אחת. וא"ר הונא שכן צנועות כוחלות עין אחת. הכין פירושא שכוחלת עין אחת ומכסה את העין האחרת ויוצאה לשוק ותראה באחת מעיניה. (וי"ן) הונא הוא דמתנין לאו רב הונא. ההיא דר' שמעון בן אלעזר אם לתכשיט ב' עיניים אוקימנא (בעירנות) [שאינן רגילות לצאת לשוק, ואין שם שוק לצאת אליה. חרסית כדי לעשות פי כור של צורפי זהב, ר' יהודה אומר כדי לעשות פיטפוט. פירוש פיטפוט, נבשושו או בגין בארץ ששופתין עליו את הקדירה. וג' פיטפוטין הן. ויש שסומכין פטפוט לכוחל ומניחין עליו את קדירה וסומכין אותו לכוחל. ומקשינן כי מכדי בשיעורא דשבת קא חזינן דר' יהודה קא מחייב וממעט מן שיעורי דרבנן, דהא לענין נמי לרבנן לא מחייבי אלא בכדי לעשות תלאי לנפה ולכברה, ור' יהודה מחייב אפילו על מה שנתלולין ממנו מדת מנעל לקטן. ומוקמינן להאי פטפוט לכירה קטנה קאמר, והוא בציר מן פי הכור של צורפי זהב.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com